

Előterjesztés
Budapest I. kerület Budavári Önkormányzat Képviselő-testületének
2022. január 13-i rendkívüli ülésére
Tiltakozó nyilatkozat a Szentháromság tér 7. számú épület bontása ügyében

A képviselő-testületi ülés formája: nyilvános ülésen tárgyalandó
Elfogadásához szükséges többség: egyszerű többség

Az előterjesztés készítéséért
felelős:

Az előterjesztés
tárgyalásra alkalmas:

Az előterjesztést a Képviselő-
testület ülésére benyújtom:

Csány Éva
főépítész

dr. Németh Mónika
jegyző

Váradiné Naszályi Márta
polgármester

1. ELŐTERJESZTÉS

Tisztelt Képviselő-testület!

Kevés olyan összefüggő, harmonikus történelmi együttes maradt ránk, mint a budai Várnegyed. A második világháború azonban ezt a területet sem kímélte. A Várnegyed házainak háború utáni helyreállításakor a legnagyobb kihívást a foghíjak jelentették, és az akkori építészeti megoldások akár máig vita tárgyai, különösen azon a szemüvegen át nézve, hogy melyik megoldás bizonyul a leginkább időtállóknak?

Az építészeti érték felismerése és megértése nem magától értetődő, a szakma kötelessége (lenne) azt kommunikálni. Hiszen éppen a Budai Vár esetében egyértelműen dokumentálható az az évtizedeken át tartó töretlen szellemi törekvés, amellyel az építészek koruk legmagasabb színvonalán viszonyultak a történelmi örökséghez, és alkottak környezetükbe illő házakat anélkül, hogy olcsó utánpótlással kerülték volna meg a feladatot. Ez a feladat ugyanis elsősorban szellemi természetű. Minden történelmi kor a maga stílusában, felfogásában és építési technológiai színvonalán hagyta keze nyomát a történelmi városrészekben, így történt ez a háborús sebek kipótlásánál a Budai Várban is. Kiváló épületek születtek a 20. század második felében is, a sort elsőként a Farkasdy Zoltán tervezte Uri utca 32. és Tóth Árpád sétány 24.

(1959) épületei kezdtek, utolsó megvalósult eleme pedig a Jánossy György és Laczkovics László tervezte épület a Szentháromság tér 7. szám alatt, a volt diplomata lakóház, később Burg Hotel (1981).

A Szentháromság tér sarka a háború előtt és után (forrás: Fortepan)

Jánossy György (1923-1998) és Laczkovics László (1941-2012) építészek Szentháromság téren álló egykori lakóépülete a pártállammal bátran szembeszálló egyetemes műveltségre alapozott történeti látásmód, építészeti, emberi magatartás és kiállás egyik legfontosabb hazai emlékműve. Térrendszere, tömege, arányai és homlokzatai egyszerre idézik a budai polgárváros egykor ezen a helyen álló középkori gótikus és újkori klasszicizáló lakóházainak léptékét és szellemiségét anélkül, hogy a múltban itt állt házak akár egyetlen részletét is szolgáló módon másolják. Építészeti minőségében a történeti épületekhez illeszkedik, kora történeti szemléletének magas színvonalú kifejeződése. Bármilyen tervezett új rendeltetésre terei harmonikusan átalakíthatóak lennének.

Az épület mai lát képe

A hetvenes és nyolcvanas évek fordulójának egyik legjobbjaként emlegetett épület 2021. januárjában a Pallas Athéné Domus Meriti Alapítványnak (PADME) tulajdonába vándorolt, majd egy hónappal később a saját tulajdonukban lévő Optimum-Omega Ingatlanbefektetési

Kft.-nek adta azt át. A PADME nyilatkozata szerint az ingatlant tudományos konferenciaközpontként kívánják hasznosítani, elismert – de meg nem nevezett – építészek bevonásával a Várnegyed történelmi arculatához illeszkedő stílusban újjáépíteni. Ez esetben az „újjáépítés” a meglévő épület elbontását, és helyette egy új ház felépítését jelenti.

Mikor ezen történéseknek híre ment, több építészeti és műemlékvédelmi szervezet emelte fel szavát a bontás ellen: a Magyar Építész Kamara és a Magyar Építőművész Szövetség, az ICOMOS magyar vezetősége, a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia vezetősége az épület értékeire hivatkozva tiltakozott a bontás ellen, de a két építész tervező szerzői jogának örökösei, Jánossy Péter és Laczkovics János építészek sem maradtak tétlenek, mindent megtettek, ami emberileg lehetséges. A Fővárosi Önkormányzat időközben – több más épülettel együttesen – megkezdte az épület helyi védetté nyilvánítását, elkészítette az ehhez szükséges alátámasztó anyagokat, a védési javaslat februárban kerül a közgyűlés elé.

Mindezen tiltakozások, kezdeményezések úgy tűnik eredménytelenek, mivel 2021. december 30-án Budapest Főváros Kormányhivatala Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztálya a bontási engedélyt megadta (a barokk kori pince megtartásával). A helyére épülő új ház tervei egyelőre ismeretlenek.

És hogy miért baj ez? Egyrészt a globális folyamatok felől nézve semmi nem indokolja, hogy használható, felújítható, esetleg értékéhez méltó kortárs beavatkozással a mai elvárásoknak jobban megfelelővé tehető ház építési törmelékként végezze.

Másrészt új terv hiányában nem vethető össze a bontani kívánt és a leendő új épület építészeti minősége, vagyis megválaszolatlan marad az a kérdés, hogy milyen cél érdekében kell a közelmúlt építészetének egyik legérzékenyebb és legjobban sikerült darabját mindössze 40 évvel a megépítése után elbontani.

Ez a viselkedés szakmailag elfogadhatatlan és etikailag tarthatatlan, miközben a bontás és új építés folyamata rengeteg környezeti kárt is okoz, nem utolsósorban pedig indokolatlanul pazarolja a közpénzt.

Itt vissza is kanyarodhatunk az előterjesztés elején feltett kérdéshez, vagyis, hogy melyik foghíjbeépítési megoldás bizonyul a leginkább időtállóknak? A válasz most már egyszerű: az, amelyiket nem bontanak el!

Fentiekre tekintettel kérem a Tisztelt Képviselő-testületet, hogy fejezze ki tiltakozását az értelmetlen rombolás ellen.

Pár napja az epiteszforum.hu weboldalra felkerültek képek a leendő – de még nem engedélyezett – házról és egy interjú Reisz Ádám építésztervezővel. Remélhető, hogy a bemutatott épület, amely a háború előtti megjelenés szolgai másolata, nem valósul meg, hiszen az építészettörténet egyik korszaka sem volt annyira igénytelen és fantáziátlan, hogy kulisszaként elbújjon más korszakok mögé. Aktuális ide idéznünk a giccs fogalmi meghatározását: *„A giccs egyszerű érzelmi, gondolati sablonokat, kliséket közvetítő termék, ... az elvárásoknak való megfelelés eszközeivel hat. Jellemző rá az eredetiség és különösség hiánya.”* (wikipedia)

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Möt.) 46.§ (1) bekezdése alapján az ülés nyilvános, az Möt. 50 §-a alapján levezethető főszabály szerint a képviselő-testület egyszerű többséggel szavaz.

2. DÖNTÉSI JAVASLAT

Budapest I. kerület Budavári Önkormányzat Képviselő-testülete
.../2022. (I. 13.) önkormányzati határozata tiltakozó nyilatkozat kiadásáról a Szentháromság tér 7. számú épület bontása ügyében

A Budavári Önkormányzat Képviselő-testülete kénytelen ebben a nyilatkozati formában kifejezni tiltakozását a Szentháromság tér 7. számú épület bontása miatt, mivel a bontásról szóló döntésnek nem volt és nem is lehetett részese. Megengedhetetlennek tartja, hogy a közelmúlt építészeti értékeiről szakmai konszenzus nélkül, a beavatkozás végeredményének ismerete hiányában határoznak. Elvárja, hogy a bontás kivitelezését ne kezdjék el a társadalom, az építészek és a műemlékvédők egyetértése nélkül, különösen ne egyidőben a volt Pénzügyminisztérium építkezésével, ahol már most is hatalmas méretű közterületi elkerítéssel dolgoznak, további lezárások és lekerítések teljesen ellehetetlenítik a Vár leglátogatottabb területének gyalogos és gépkocsi közlekedését.

Határidő: azonnal

Felelős: polgármester

Végrehajtásért felelős: Főépítész iroda